

Lo Retrato.

Acte unich.

525

1874.

PROBATION

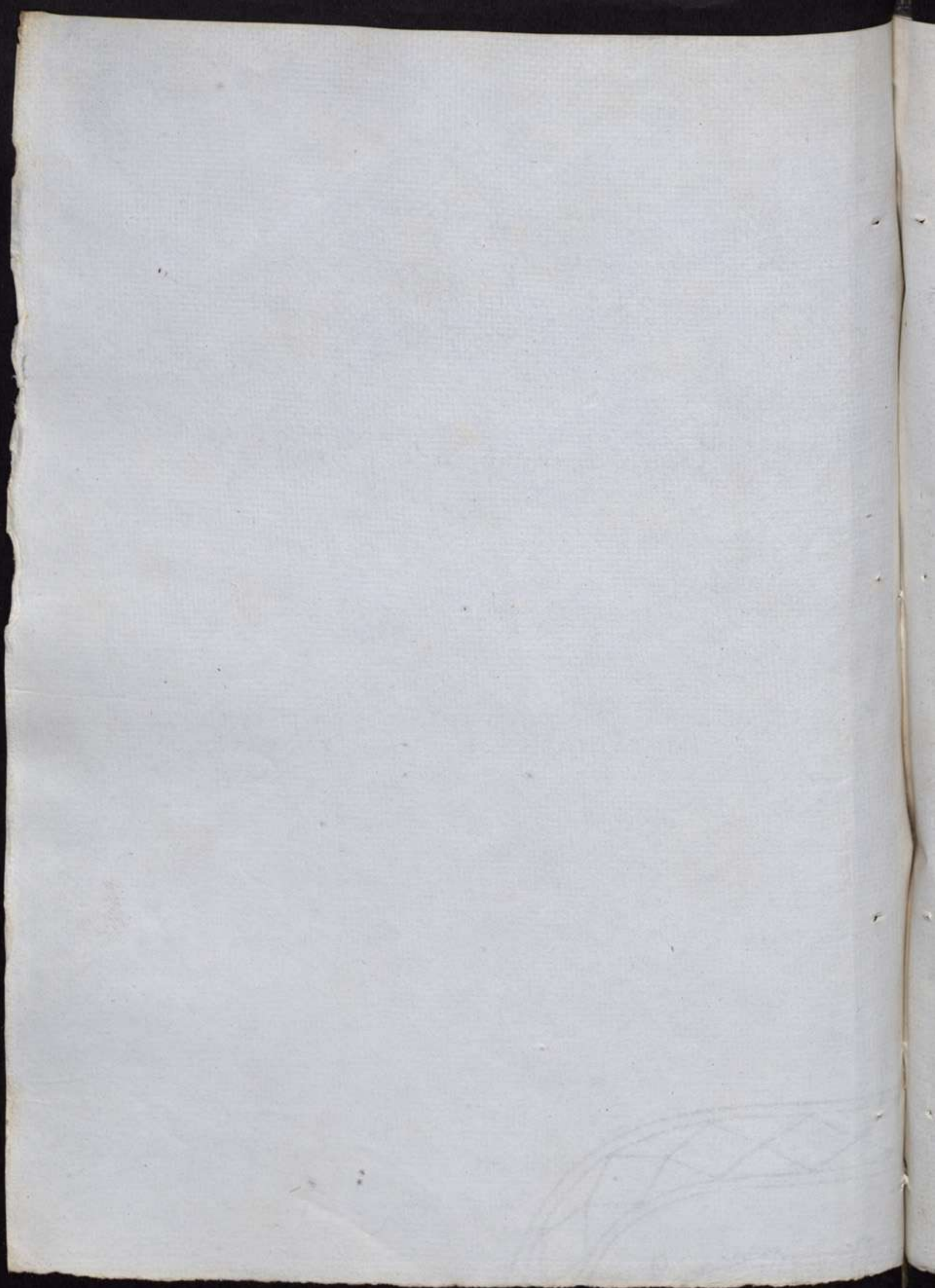
Lo Retrato.

—
Loquima en un acte y en vers

per

D. Timotheu Coll y Viladés.

1874.

Personas.

Teclar

D^a Celestina.

D. Joan

D. Benet.

Yonini.

- La creua passa en Barcelona -

111
Acte unich.

Sala interior de casa D. Joan,
serrillament decorat ab algun
cuadro penjat a las parets. - Una
porta lateral per part, de comu-
nicacio a las cambras interiors,
y la de entrada en lo fondo.

Escena 1.

Tecla.

(aportau els mobles.)

Ja ni ha prou; per les visites
que tenim, si ja es prou net;
vetaquí un dels aventatjes
de las noyas de servey.
Es un gust servi a un home
que no té fills ni parents
viudo ja ja un grapat d'anys
sent jo duenya del govern.
Sino fos tant vell y raro
aixó seria eita al cel,...

pro té sempre una mania,
 una pò -- Ara veyeu!
 desde ahí las ha enfiladas
 que vol aná á l'estrangé
 porque Espanya esta d'un modo
 que diu que ningú s'entén,
 que vindrá una bancarrota
 y un catadisma. -- Ca! res.

Escena 2.

Tecla - D. Joan.

(que surt del cuarto de la dreta.)

Te. Ja ve: ja l' tenim aquí.
 Jo. No hi ha més, el mon s'enfonsa.

Te. (posantli una cadira.)

Seguí: ha passat bona nit?

To. Ca! avuy sento de l'admosfera
el cambi... y... que 't diré? no,
no estich fi... y aqueixas noves
que d'uns cuants dias enra
circulan per Barcelona.

Te. Es cert. Diuen que's conspira.

To. Contra 'l govern?

Te. Aixís corra,
encara que jo no hu crech.

To. Ay! Si que l'hem feta bona -

(alborotant.)

Ja pots guarni la maleta.

Val mei que m'atrapi a fora
de la ciutat. Sempre sanch!

Aquets soldats! aqueix poble

que may van per un cami.
 No hi ha mes, 'l mon s'enfonia.
 Cuita, cuita, donat pressa
 -Sento? Canoris!

(perque se sent ruido d'un carretó.)

Ueu Sal de Cardona!

Te. Pero si es un carretó.

(rient.)

Jo. Si? Vejas si la gent corra.
 Tancaan portas?

Te. Pro, perque?

Jo. La maleta, no vuy bromas.

Te. Home, no surtint de casa
 no tingui por.

Jo. Y las bombas
 que si ls passa pel magi

poden' envia' ? Ca, noya!

A l'estrangi hi falta gent

Ah! me'n vaig a can. Crusellas

entretant...

(se sent tanca una porta)

Sents ? Monjuich!

Ia tiran!

Te. Si es una porta -

Jo no se' perque s'espanta
sent com es un home d'ordre.

Si's fiquen ab politica...

Jo. Pro's fican en mi.

(ruido de porta)

Ia hi tornan.

Te. Si no es res.

Jo. Calla si pots.

Quina quietut! Ni una mosca!
- La maleta.

(baix a la criada)

Te. Està molt bé.

Jo. No hi ha més, 'l mon s'enfonsa.

(se'n va.)

Escena 2.

Tecla

Sempre sent trons, ruidos, tiros;
Monjuich disparant... Pobret!
desde aquí se'n va a S. Doy;
no li queda altre remey.
Ja's necessita la calma

d'un gallego per...

Be.

(dins.)

Atxem!

Te Endavant, aquí hi ha l'altre.
Aqueix sol, tinga rapi
ja hu té tot Cuan estornuda
en ja sempre un requitrell.
Sol ferlos al por major.
Vaya quin parell de vells!

Escena 4.

Tecla - Nenet.

(per la porta del fondo ab la capsa
de polvo á la ma)

Be. Ola, com anem, minyona!

Te. No massa bé, D. Nenct.

De. Y això que hi há?

Te. Que sé yo!

Molt y tot plegat no res
Vostè ja coneix del amo...

De. Prou: 'l seu temperament
nerviós, moltes vegades

ja que sembli mitj ximplet.

Te. Ara li ha entrat una pot
tant gran, que si el sangrés
segü no li treya sanch.

De. Que dius, dona?

Te. Lo que sent.

De. Vaig per la llanseta.

Te. Com?

De. Això pot se un ram.

Te. Un ram. diu?

De. Un ram de sanchs al cervell.

Dech sangrarlo...

Te. Però home,

escolti...

De. No perdem temps.

Escena 5.

Joan.

(del quarto ab dos maletas.)

Sembla qu'ha calmat un poch.

Quins espanyols! quina Espanya!

Nada, no pensarhi mes

arreglemo tot y en marxa

No per pó. La prudencia

Com pot tenir po' un sargento
de milícia ciutadana.

d'aquell temps, que queyan bombas
igual qu'una pedregada?

Ara ja se ve, 'ls atxaques,

aquestas cosas que passen,

que un sempre espera la gorda!

- Canos Krups, canons ratllats,

y carrabinas Dardanas,

y altres a la Meinié,

y revolvérs y espasas.

fujim; fujim; sis camisas,

estrenya caps - La casaca...

(arreglant las maletas)

Escena 6.

Joan - Benet.

Be.

(surtint pel fons)

Hola Joan : que estàs de tràfech ?

Lu'estàs de marxa ?

Jo.

Benet !

Si, y estich cremat ab la criada.

Be. Veig qu'arreglas 'ls trastets...

Jo. Si, home, si ; y aquella mossa

no se 'hont se'n es anat ara

tenintli com li tenia

manat no's mogues de casa.

Be. Oh! es que crech que no hi es t'ota.

Jo. No's diu res de crissis ?

Be. No.

Jo. Pels carrers 's veu encara moviment? - Aquets canons!

Be. Canons dius?

Jo. Aquets canons, Denet, 'ls tinch aqui dins!

(l cap.)

Be. Dich avisarte una cosa.

Jo. A qui? A mi?

Be. Si, ~~a tu~~...

Jo. Que! a mi?

Be. Que no se que pensam d'ella.

- Eras tu 'vuy ja vuit dias...

Jo. 'Hont?

Be. A las deu del mati al Cafe de las Delicias!

Jo. Si. Que hi ha?

Be.

Y deid' allí

te'n vas anar...

Jo.

A la Rambla

de las flors, y cap a casa.

Be. Ja eras tu, Joan, ja.

Jo.

Que passa?

Be.

Home, sento haben de dir.

Jo.

Ay, ay, ay!

Be.

Som a un temps...

Joan, qu'hem de fer l'ull viu,

Jo.

Digar, Nenet.

Be.

I'ho diré

prompte.

Jo.

Si, qu'estich ab pena.

Be.

Tot passantne per la Rambla

't seguia una persona
al pareixe, disfrazada.

Jo. Que dius are! Home o dona?

Be. Home.

Jo. Miserere nois!

- Benet, y 'l vejeres bé?

Be. Si; y a la ma portaba un croquis.

Jo. Croquis!!

Be. Me'ho creya primé,
pro acostantmi un poch mes luego...

Jo. Digas -

Be. Noy, no goso a dirtho.

Jo. Quin nequit! quin desossego!

Be. No hi ha remey, li haig de dir.

Era una fotografia
téva, un retrato teu.

Jo. Ay Benet!

Be. Ja ets a la pifia!

Jo. Y que feya?

Be. Comparaba
las tevas fisonomias.

Jo. Ja ho he dit!

Be. Si, si, Joan, si!

ja't pesca la policia.

- Convi que t'escapis prompte.

Dels que fujen se'n escapan
alguns.

Jo. Dispensam si'l temps
aprofito.

Be. No's malgasta.

Tambe' jo estare' a la mira
de quant ocorrer pugui.

(pren pols)

Atxem!

Jo. Tafoll! Denet, sentis?

-Ah! no; es ell qu'estornuda.

De. Atxem!

Jo. Que dimoni tens?

De. Ah! no res; un estornut.

Jo. Ja hu veig.

De. A atxem!

Jo. Ves.

De. Ja me'n vaig, qu'ara me'n vé
una carretilla plena forta.

Jo. Si, si, surt.

De. Ah atxem!

Jo. Ves. - Sempre va' ab la caprota.

Escena 7.

Joan.

No ha d'estar debilitat
si gasta ell sol mes rapé
que tots los monjos plegats
del convent de Santa-creu?

- Tecla! Tecla! - Pro, hont dimoni
se n'ha anat aquell cap vert?

Lui sab ahont se's ficat.

- Tecla! Ca! qui sab ahont es.

- Si sentim desde la porta!

Com no hi ha caberu... aneu!

May pensan res. Viam si es fora?

per aqui 'l vehinat... Deu meu!

Escena 8.

Tecla.

Ay, ay! ^{la maleta.} ~~ja te'ls bauls,~~ tot
 disporat a punt de marxar
 Jesús, que mal arreglat!
 Si, ~~y aquí te la roba negra~~
~~y en aquest la roba blanca.~~
 Y com te la roba blanca.

(treu una camisa del baul y cau una

carta de entre ella)

Ay, ay! y això? una carta!

Viam que diu. - És desclora.

Y es de Dona Celestina!

Mira, mira 'l gata ~~maula~~ moixa.

Quinas cosas que li diu!

Meireune la gran bledassa.

(Rejeix.)

"Pollo mio, repollito
no faltes hoy en mi casa,
sabes monin que te quiero
con todo mi cuerpo y alma."

-Meireu la polla y el pollito!
Ja's hora de fer monadas.
Dedd'avuy se' lo que'm toca
fer, si senyo, ell m'enganyaba,
y jo tan tonta permetre...
Va' va va', això avuy s'acaba.
Vetaqui ahont anaba sempre
cuant venia tart a casa,
y jo aquí frita que frisa
sola... Meira 'l gata maula!

(campanilla dins)

Trucari! Viam qu'hi ha? Es ben cert,
qui del llop parla prop li ix:
y ara tenirla que rebrex...

Es qu' es molt! quin compromis!
Hu haig de fer; no hi ha remey-
obrim;

Escena 9.

Tecla - Celestina - Tonini.

Te. Ay ay! qui es aquest?

To. Signora...

Ce. Ja ho veus Tecleta...

Font es D. Joan! El senyo...

To. Felice giorno signora;
siete una donna bella.

Te. Vaya un home mes estrany!

Yo. Oh! mia signora...

(lanantla a tocar.)

Te. Vol está?

Ce. Oh! no siguis tan renàstica.

Te. Que diu?

Ce. Sembla 't fassi pó.

Vaya uns escrupols de monja.

Te. Que's creu que soch com voste

y que m'estimo tan poch
perque aixís las mans me posin
sobre?

Ce. Ay, ay! ella m'insulta...

Me'insulta, Yonini, hu, sent?

(se agarrapa ab la teta)

Yo. Fanno que tanno, stanno

irritate signoras.

Ce. Deixim.

Ze. Si.

Yo. Vos no estar bonas.

Escena 10.

Dits. Joan.

Jo. Que dimoni hi ha! Un polisson!

Si? - No m'agafareu pas.

Escena 11.

Dits. menos Joan.

Ze. El senyo fuig? Certs los toros;
tenim dins la policia.

Hi ha trampa; també m'escapo
per la porta de la eixida.

Escena 12.

Celestina - Yonini.

Ce. Ha vist voste? Ay!

Yo.

Sentate.

Ce. Ay quin mareyu!

Yo.

Tambien

io me siento fatigato.

(Celestina s'assenta)

Me apiache il cuadro.

Ce. Ay!

Yo.

Addio! sa morto, sa morto!

Gente, asistencia...

Escena 19.

Dits - Joan.

Jo. Que hi ha? Una mort dins de casa!

Yo. Venite, venite!

Jo. Quia!

Yo. Es la bella Celestina.

Jo. La Celestina!! ay, ay ay!

- Celestina, pro que tens?

qu'ha sigut aquest escandol?
 Promouen noves corridas
 aqueixos politichs vagos?

Ce. No, ca', no es res.

Jo. Aquest home!

Aquest home! Celestina,

Oh, no m'agrada prou. Qui es?

digas! de la policia?

Ce. Tranquilisat, res d'aixo;
es un amic meu.

Jo. Quiin per

'm treus de sobra! Ja t trobas

be? - Per fora no hi ha res?

Ce. No; m'ha dit que no hi ha res
un de la comisaria
y ell ho saben.

Jo. Prou.

Ce. Jo hu crech.

Jo. Digam ara, Celestina;
y'l senyo?

Jo. Voi star bene?

Jo. Meolt be, si. - Qu'es Italia?

es que no entench una pisca.

~~Jo. La signora...~~

Ce. Y no es estrany,

'l senyo fa molt poch temps
qu'ha arribat del estranger.

Sabent que voste tenia
desllogat lo pis tercer
de la casa d'aquí enfronte,
per xo 'l porto, garantint lo
perque 'l prengui si es possible
desde avuy per inquilino.

Jo. Vaya, no faltaba mes,
venint de la Celestina

recomenat. Vegi en que mes
puch jo a voste servir-la.

Ce. Ay, D. Joan!

Jo. Celestina!

Ce. - No veu que hi ha aquet al devant.
Que diria de nosaltres
si vejei que...

Jo. Si, es veritat.

Qui es l'home qu'a ne'l foch...
no's derriteix?

Ce. Vol calla!

Jo. De, que?

Ce. Oh! -

Jo. No es estranger?

Ce. Si, pro...

Jo. No'ni entendrà pas.

Ce. Si'ni ha d'entendre! que diu?

Oh! y ls italians per xo...

Oh y aquet! quin pajaritu!

- S. Joan, li som dit que prou.

Jo. ~~Es dir qu'avuy...~~

Ce. No, no tal.

Sab hont soch y ahont me troba;

no perdem sens mes ni menos

devant d'altres la vergonya

Yo. Bene, bene; il medesimo.

Oh, si! ritratto lo stesso.

Ce. S. Yonini, diu que si.

Yo. Meille gatsie - (Oh si, il peinato
il nasso ... la boca ... tutto,

Bene; m'apiache il cuadro.

Escena II.

Dits. Venet.

De. Molt bon dia. ~~Luis!~~ (Ja hi som.

Lui es? Vaya un mamarratxo!

Jo. Denet, que tal? Que miras?

De. Ay, Joan! ja ets a la paella!

Jo. Que?

De. Qu'aquet es un espia.

Guaital bé; es'l que't deya
que't prenia l'afiliació;

l mateix que ja' vuit dies
't seguia per la Rambla.

Jo. Que dius! Verge Santissima!

Ay, ay, ay! ~~que m' ve~~ ^{san sant!}

De. Esforçat que vol prudencia
la situació en que'ns trobem.

Jo. De', digas; las Diligencias

no surten ara?

De. Si, pro

serà juga 'l tot p' tot
y esposant a jé un bunyol
si aquet es un polisson.

Jo. Celestina diu que no.

De. No 't fii may de las donas.

Jo. Cà! Si es un italia' rich
que vé a viure a Barcelona.

De. Siga 'l que vulga, ell seguirà
'ls teus passos per la Rambla.

Jo. Si m'ha jurat Celestina
qu'es persona digna y santa.

Yo. Signori... stiano bene

(surt.)

Escena 15.

Dits, menos Yonini.

Jo. Ara va' a buscar 'ls altres,
no hi ha mes! ja som perduts!

Ce. Sempre que tenen qu'aixis
estiguin tan abatuts?

Jo. Que fe! Si per una poma
mori Adan tentat per Eva,
qu'estrany que per Celestina
m' vegi jo a la ratorera!

Quin desengany Celestina
m' has clavat a dins del cor!

Denet! Ay quin desengany!
ara que venia al mon!

Ay! que m' moro!

Ce.

Pro, D. Joan

si no hi ha res del que s' pensa:
calmi un poch, no s' aflijeixi
que no hi ha perill ni guerra.

Jo.

Vols di, vols di, Celestina?

Pot ser en tal cas no sabs

Celestina, ca! no, qui es

aquet tuno de Itàlia.

Es un de la policia;

y en Venet no mentirà,

que ja vuit dias avuy

sequintme 'ls passos venia

prenent mas afiliacions.

De.

Voste se 'n riu?

Jo.

Que rius ara?

Ce. Comprench el que del misteri
y a mi 'm toca aclarir-lo ara.
Sabent qu'era avuy, D. Joan,
com no s'olvida qui be ama
son natalici o cumpl-anyo,
de un zel eseciu portada
y ab lo fi de que un recort
corones tan grata festa,
ab un present qu'aqui porto
volqui darli una sorpresa.
Valquentme d'aquell retrato
que voste 'm va regalar
siu los medis perque 'l féssin
al oli ab tamanyo gran,
y valentme d'un pintor
de fama, ben reputat,

vaig encarragueta la copia
 y'l pintó es eix italia.
 Y com es un bon artista,
 abans d'entrega 'l retrato,
 l'original volgui veurer
 per si convingues tocarlo.
 - Aquí té perquè 'l seguia
 prenentli l'afiliació
 ja vuit dias per la Nambla
 al que creya un polisson.

Jo. De debo?

De. Es cert quant diu?

Ce. Si ho es! Ja veuran el retrato.

Jo. Si? De veras, Celestina?

De. Quin diable de pensament!

Ce. Ja hu veuran. Yonini! Yonini!

Jo. No hi ha dona de mes talent!

Escena 16.

Dit - Yonini.

Ce. Entri: aqui t'enen la proba.

Yo. Oh! si signore: il retrato...

De. Y es cert!

Ce. Destàpil.

Yo. Oh! si;

signona...

De. Que bé ha quedat!

Yo. Oh, si; bene, molto bene.

Bene! felice ritrato!

Jo. Molt bé.

De. Si. En el retrate

oh! no mes qu'aixo hi faltaba.

Ce. Que 'ls en sembla?

Jo. Que 'es rich retrato!

De. Non pinzell! exacte.

Ce. Exacte!

Yo. Vu piache il cuadro?

De. Oh! mucho!

Jo. Mucho, senyor.

Yo. Dene, gatsie.

Jo. [Celestina, m'has dat iustos,
 angunias, neguit, mah ratos,
 Cuanti vaivens no som passat!
 tot, perque? per un retrato.
 Cuantas voltas passan cosas,
 total, cosas de teatro
 que en el fondo no son res

y ni fan passar tant mals ratos!

A cuants de vostres tal volta
dels que's miran aquet cuadro
ab cosas iguals o ab menos
s'haurán devanat los cascos!

Si això porta 'l poch discorrer
no ns. precipitem, fem alto,
que es d'un home que's deixa
dur, com jo, dels arrebatos.

Si 'ls ha servit la joguina
per divertirlos un rato,
diguinho, pro xiulan poch -
no m'espantin 'l retrato.

J. J.

